

Ondanks een paar (pseudo-)rechtse omroepen staat de monocultuur bij de NPO fier overeind

Door [Hans Van Willigenburg](#) - 17 juli 2024
Geplaatst in [Media](#) - [NPO](#)

We leven ruim tien jaar na de uitspraak van Henk Hagoort, toenmalig voorzitter van de NPO, dat de nieuwsvoorziening van de publieke omroep de kijker per avond 'drie keer *de Volkskrant*' opleverde. Het werd een iconische uitspraak, die nog jaren nagalmde in het mediadebat. En die zich afspeelde tegen de achtergrond van dominante nieuwsprogramma's als *DWDD* (vooravond), *Nieuwsuur* (halverwege de avond) en *Pauw & Witteman* (voor het slapengaan).

Het zegt veel over Hagoort dat dit met afstand de meest besproken quote uit zijn omroepcarrière is gebleven en veel over de accurateheid van zijn observatie, want niemand heeft ooit veel tegen dat 'drie keer *de Volkskrant*' in kunnen brengen. *DWDD*, *Nieuwsuur* en *Pauw & Witteman* wáren, alle drie, inderdaad trouwe discipelen van het progressieve gedachtegoed. Afgezet tegen de weerzin die het kabinet-Schoof op dit moment vanuit het Hilversumse ondervindt, kregen de kabinetten-Rutte zo'n beetje een vrijgeleide, met uitzondering dan weer van het door de PVV gedoogde Rutte I.

De uitspraak van Hagoort zegt ook veel over het gebrekkige tegenspel dat zogenaamd 'rechtse omroepen' destijds, en ook nu nog, weten te bieden. Vanaf 2009 hebben PowNed en WNL zich weliswaar onder de vleugels van de NPO, inclusief de bijbehorende subsidiepot, weten te scharen. En hebben ze steeds beloofd een rechts, of in ieder geval rechtser, geluid te gaan brengen dan de traditionele omroepen. Maar wat is daar anno 2024, terugkijkend, van terechtgekomen? En in hoeverre zijn de prestaties van deze omroepen terug te voeren op hun eigen (gebrek aan) volwassenwording dan wel op tegenwerking vanuit de hogere, Hilversumse echelons? Van die echelons is immers bekend dat ze vergeven zijn van de ex-politici en consultants die als belangrijkste

Ondanks een paar (pseudo-)rechtse omroepen staat de monocultuur bij de NPO fier overeind

kwaliteit hebben dat ze nauwe banden onderhouden met de Haagse wandelgangen.

WNL, rode loper voor D66-politici

De omroep die zich onbetwist het minst heeft ingespannen om enigszins tegen de stroom in te roeien en het bijvoeglijk naamwoord 'rechts' gestalte te geven, is WNL (Wij Nederland), een uit de Telegraaf-groep stammend initiatief. Vijftien jaar na de oprichting heeft WNL zich ontwikkeld tot een soort mediale buitenboordmotor voor de Nederlandse economie. Met brave programma's over innovaties, ondernemers, bedrijfstakken en cruciale beroepen vertolkt WNL bij uitstek een constructief, geen oppositioneel, geluid. Als de omroep al het begin van een richtlijn of gezicht zou hebben, dan is dat het laten groeien van het vaderlandse bruto nationaal product (bnp). Alleen als je stiptheid, geld verdienen, verantwoordelijkheid nemen en uitblinken als typisch rechtse thema's ziet, en niet als vanzelfsprekendheden, is WNL onder 'rechts' te rubriceren.

Afgaand op hun uitnodigingsbeleid bij *Goedemorgen Nederland*, *WNL op Zondag* en *Op1* (het WNL-smaldeel) van de voorbije jaren, valt verder op dat deze omroep veelvuldig de rode loper uitlegt voor politici uit de regeringscoalitie, vooral als ze van D66- of VVD-huize zijn. Met name de ruimhartigheid richting de steeds uitgesprokener anti-Wilders-partij D66, alsmede het opgewonden VOLT-standje Laurens Dassen, verleidde menigeen op social media tot het stellen van de vraag wat er in hemelsnaam nog rechts is aan deze omroep.

In een interview met vakblad *VillaMedia* profileerde WNL-baas Bert Huisjes zich in 2019 als een professionele bespeler van de Hilversumse krachtenvelden ('als we stabiel zijn in ons *likeable* zijn, doen we het goed') met een afkeer van Fox-achtige televisie ('wij schelden niet, zijn constructief'). En vergeet niet: het pianospelen gaat bij Huisjes ná de uitzending door. In hetzelfde *VillaMedia*-interview bevestigde hij Haagse politici aan de bar of bij het aantrekken van hun jas nog even het belang van WNL onder de neus te wrijven, ten einde op hun steun te kunnen rekenen als WNL onverhoopt in de gevarezone verzeild raakt ('eigenlijk is dat meer domineeswerk dan lobbyisme').

In al zijn drang *likeable* te zijn, heeft Huisjes ook de gevleugelde term 'vrolijk rechts' in de roulatie gebracht; dit om de verwachtingen omtrent een werkelijk kritische toon te temperen. Door de jaren heen heeft de WNL-baas steeds benadrukt dat de Nederlandse volksaard er een van 'Aanpakken' met een hoofdletter 'A' is, en dat je met het uiten van kritiek niet de harten van miljoenen kijkers steelt. Een redenering waarmee hij vooral zijn bazen bij de NPO, en zijn eigen loopbaan, gunstig heeft beïnvloed. Want zelfs bij de publieke omroep, waar men vanwege gegarandeerde subsidiëring alle ruimte heeft eigenwijs te programmeren, is de publieksgunst heilig. En stijgt je in de pikorde als de kijkcijfers een vrolijk stemmende ontwikkeling doormaken.

Roze plopkap

Vergeleken met WNL is omroep PowNed er op z'n minst in geslaagd een grimmiger toon aan te slaan, zeker bij aanvang. In tegenstelling tot WNL konden zij vanaf het begin een beroep doen op een

Ondanks een paar (pseudo-)rechtse omroepen staat de monocultuur bij de NPO fier overeind

opkomend, en zelf gescout, televisietalent: Rutger Castricum. De roze plopkap van de PowNed-microfoon werd, in de soepele hand van Castricum, aan het begin van de jaren '10 al snel een begrip bij honderdduizenden kijkers en gevreesd aan Het Binnenhof, waar menig traditioneel politicus (denk aan Job Cohen), oog in oog met Rutger, naar adem hapte.

Hard bewijs voor de impact van PowNed en Castricum was de explosie aan snel aangepaste dan wel uitgebreide mediatrainingen, die gezagsdragers weerbaar moest maken tegen zijn interviewtechnieken. Zeker na het legendarisch ongemakkelijke interview met PvdA-minister van Volkshuisvesting Ella Vogelaar (destijds nog onder de vlag van GeenStijl) werd de naam 'Castricum' een garantie voor zwetende handjes bij het gilde van voorlichters en spindoctors.

Maar ook bij PowNed blijft de vraag: is er ooit iets werkelijk rechts aan PowNed geweest? Omroepbaas Dominique Weesie heeft het begrip 'rechts' nooit als een opdracht voor zijn als rebellenclub begonnen organisatie gezien. Hij sprak vooral over de 'internetgeneratie' die zich dood verveelde bij de voorspelbare formats van de NPO en licht zag schijnen tussen trage beleidsmolens en ambtelijke vaag-taal aan de ene kant en de rauwe realiteit aan de andere kant.

Veel meer dan de vertaling van een wereldbeeld of ideologie was PowNed, zeker in de beginperiode, een slim exploitatiemodel van de belangrijkste eigenschap bij de aan games en smartphones verslaafde jeugd: ongeduld. Als PowNed, achteraf gezien, al iets inhoudelijks heeft gepropageerd is dat het idee van de digitale consumentendemocratie: het publiek heeft er 24/7 recht op te weten hoe het zit en welke kant het opgaat met dit land. Met een beetje fantasie kun je de huidige acties van Extinction Rebellion en de dwingende toon van een nieuwe generatie activistische columnisten rechtstreeks terugvoeren op de *hands on-* en *no excuses*-mentaliteit die PowNed destijds de wereld inblies.

Ingekapseld door het Mediapark

Inmiddels weten we dat PowNed bijna niets anders is geweest dan een weliswaar kundig uitgevoerde, maar inhoudelijk nogal lege marketing-operatie. Vanuit de directiekamers van de NPO werd de omroep menig kwajongensstreek gegund omdat het nu eenmaal wist door te dringen bij een jonger publiek, waarvan de aandacht positief afstraalde op de gehele NPO dat afkoerste op een imago van bejaardeninstituut.

Maar de schaduwkant is intussen manifest: anno 2024 is PowNed volledig ingekapseld door de bureaucraten op het Mediapark en amper nog een echo van een echo uit de begintijd. Onlangs nog werd Rutger Castricum, in de aanloop naar een mondiale klimaatop, door de omroep in een elektrisch autootje geduwd om met diezelfde gezagsdragers van toen beleefde gesprekken te voeren over hun (in de groene richting) bijgebogen *lifestyle*. En kwam al dit fraais onder de naam *De klimaatkar* de huiskamers binnen. Als een jonge verslaggever, zoals onlangs Alex Bijlsma, het lef heeft de rebelse geest van het oorspronkelijke PowNed uit de kast te halen, staan Weesie en Castricum, met hun florerende bankrekeningen, klaar om er schande van te spreken en beterschap te beloven.

Ondanks een paar (pseudo-)rechtse omroepen staat de monocultuur bij de NPO fier overeind

NPO houdt vast aan 'drie keer de Volkskrant'

Te concluderen valt dat noch WNL, noch PowNed, ook maar een begin hebben gemaakt een enigszins consequente, rechts-conservatieve kijk op de actualiteit te ontwikkelen. Waarbij opvalt dat ze hun handen nooit aan het hete hangijzer van het migratiebeleid hebben willen branden. Uiteindelijk bleek dit manco een impliciete uitnodiging voor journalist en oorlogsverslaggever Arnold Karskens om de handschoen op te pakken en verder naar de flanken dan het gezapig geworden WNL en PowNed met Ongehoord Nederland (ON) op de proppen te komen. De nog korte, maar roerige geschiedenis van deze omroep is een apart artikel waard.

Zeker is al wel dat ook bij ON de druk wordt gevoeld zich aan de mores van het Mediapark aan te passen en dat hun best bekeken programma, *Ongehoord Nieuws*, op bijna Orban-eske wijze de toegang tot de avondprogrammering is ontzegd. In NPO-taal heet het dat de avond al 'in ruime mate voorzien is van journalistieke programma's', zijnde de nieuwe talkshow *Eva* (AVROTROS), het aloude *Nieuwsuur* en de kersverse, door BNNVARA in te vullen late-night-talkshow met Sophie Hilbrand en Jeroen Pauw. Ofwel: de NPO-leiding zorgt *top-down* dat de scharniermomenten in de avond niet geïnfecteerd raken door hen niet-welgezinde wereldbeelden en legt ze nog steeds schaamteloos in de handen van progressieve coryfeeën en hun freelancende redactie-bataljons.

Ondanks de aanwezigheid van (pseudo-)rechtse omroepen staat de journalistieke monocultuur bij de NPO nog fier overeind. Op de cruciale uitzendtijdstippen krijgen we ook het komende seizoen gewoon weer 'drie keer *de Volkskrant*' op ons bordje.

Hans van Willigenburg (1963) is journalist, schrijver, dichter en podcastmaker. Met collega-auteur Chrétien Breukers maakt hij [De Nieuwe Contrabas podcast](#), een van de beste beluisterde literaire podcasts in het Nederlandse taalgebied. In 2020 trok hij de aandacht met zijn satirische roman '[Houden van Trump](#)'; zijn laatste boek is de door EW geprezen interviewbundel '[Vrijheidsvuur](#)'.

WYNIA'S WEEK ligt iedere woensdag- en zaterdagmorgen bij u op de mat. De donateurs maken dat mogelijk. Wordt u ook donateur? Dat kan [HIER](#). Hartelijk dank!